

ПСИХОЛОГИЧЕСКИ АНАЛИЗ НА СЕРИЙНИЯТ ПРЕСТЪПНИК.

Надежда Христоскова

Чрез психологическият анализ на едно тежко престъпление като убийството или изнасилването се дава възможност да се определи профила на престъпника. Този анализ се базира на два основни принципа, където някои автори наричат действието психологически процес, за разлика от втората страна на деянието, която я наричат „Външно действие“.

Емоционалните, умствените и лични качества на престъпника се проявяват именно в тази „втора страна“ от направените или оставени от него на местопрестъплението или по тялото на жертвата поведенчески следи. Чрез външните действия на извършителя се определя неговия психологически портрет.

Представителите на психологичното направление, които поддържам смятат, че причините за криминално проявление са ясно обосновани от австрийския психолог Зигмунд Фройд. Той подчертава няколко фрагмента според които едно лице стига до криминалния контингент, това са : ид, его и суперего от една стана, а от друга с инфантилните емоционални преживявания на човека. Дали един човек ще бъде убиец или изнасилвач зависи от психологическото му ниво което е изградено още от ранна детска възраст. В детството главният движещ апарат е принципът на удоволствието и затова подрастващите не се интересуват от чуждо мнение. След този период настъпва принципът на установените социални и законно установените правила, които хората следват и спазват, но има друга група хора които пренебрегват тези правила и не ги спазват. В този смисъл криминалното поведение има травматологично начало и се разглежда като следствие на насилствен или психически конфликт в детството.

В социалнопсихологически аспект се търси отговор на въпроса: Може ли да се счита, че безконфликтни убийства има, или всяко убийство е конфликтно и конфликта е породен в ранно детство? Този въпрос е правилно зададен когато става въпрос за сериен убиец. За да бъде престъпникът сериен убиец, ФБР го квалифицира като такъв когато лицето е извършило три отделни убийства, които са разпределени по

продължителност – наричан като период на размисъл, които може да продължи от дни да години.

За да се определи къде и дали има конфликт, ще използвам Едиповият комплекс на Фройд. Който гласи, че в ранна детска възраст от три до шест години момченцата изпитват неосъзнато сексуално привличане към своите майки и силно раздразнение, безпокойства, гняв дори желание за смърт на баща си, тъй като той е човекът който застава на пътя между него и майката. Ако родителите успеят да се справят с проблема и детето не се чувства като излишен трети човек, то неговото психологическо развитие ще протече нормално както на всяко дете. В случай, че проблемът не бъде отстранен е много вероятно това дете за в бъдеще да бъде зачислено към криминалният контингент заради умишлено убийства породено от ревност.

Тук обаче има и друга хипотеза в която всъщност се намесва и бащата със сексуални извращения върху детето, които освен физическите страдания ще му повлияе повече психологическия тормоз, поради което съм на мнение, че тази хипотеза превръща едно дете в сериен педофил изнасилвач.

Този едипов комплекс може да се разгледа и през друга призма, когато детето е в най-силна връзка с майка си и има нужда от спокойствие, всеотдаденост, да дава и да получава любов, то става свидетел на системен побой от страна на бащата върху майката. В течение на времето този постоянен побой се прехвърля и върху него. Моята теза е, че детето се озлобява и таи целия гняв в себе си, в следствие на което той изхвърля цялата агресия навън към света и се превръща в сериен убиец.

Именно в серийните престъпления е възможно да се установят някои общи признаци между жертвите и на това основание да се изгради предположение за предпочитан тип жертва, затова изучаването им в процеса на разследването определя същността на виктимологичния анализ.

Виктимологията е важен процес, защото чрез нея ние разбираме не само кои са били жертвите, техните навици, обичай, лична история, но ни дава и идея защо те са били избрани за жертви. И ако сме в състояние да определим как извършителят на престъплението е действал сега, можем да бъдем по-добри и да определим бъдещето му поведения, които могат да доведат до успешно предотвратяване на престъпното посегателство спрямо други бъдещи жертви.

Виктимологията в най-прости форми е проучване на жертвата или жертви на даден нарушител. Тя се определя като "задълбочено проучване и анализ на жертвата " и може да се нарече и "профил на жертвата" . За да започне да се работи по случая трябва да се попълни профила на жертвата :

- Физически характеристики.
- Семейно положение .
- Личен живот.
- Образование .
- Медицинска картон.
- Проверка дали е съдена жертвата.
- Последени известни дейности, включително и график на събитията.
- Лични дневници, ако има такива.
- Карта за пътуване, преди престъпление.
- Наркотици и алкохол - история .
- Приятели и врагове.
- Семейният произход .
- Професионален опит.

Има някои важни въпроси, които трябва да придружават всяко проучване на жертвата, а те вероятно ще доведе не само до някои отговори, но и за повече въпроси, които трябва да се решат:

- Защо е този конкретен човек?
- Какви са шансовете на човек да стане жертва на случаен принцип?
- Какво е най-вероятно реакция на жертва на нападение? и др.

Цели на виктимологията са да:

- Изследва жертвата.
- Намерението на виктимологията се изразява чрез задълбочено проучване на жертвите, набор от правила и принципи , които спомагат за криминологията.

- Чрез виктимологията се разработва анализ за жертвата предизвикала престъпника.
- Чрез виктимологията се очертава профилът на извършителя.

Виктимологичният научен и практически анализ има относително самостоятелно място в структурата на криминалистическото познание. То се определя от спецификата на обекта на изучаване. Ето защо познавателния процес може да бъде определен като виктимологичен, доколкото неговият обект, т.е. жертвата, влияе върху същността му и определя неговата специфика. И тук трябва да отбележа, че в процеса на своето разследване Г.К.Курашвили разграничава три основни аспекта на изучаване личността обвиняемия: наказателно- правен, наказателно – процесуален и криминалистически. Независимо дали съответните резултати се използват в тези три аспекта, изучаването личността на уличеното в престъпление лице има социалнопсихологическа същност. Изследването на личността, независимо в какво качество, е предмет на психологията. Криминалистиката може да използва знания от психологическата наука при разработването на препоръки за изучаване личността на заподозрения, уличения и обвиняемия. Ето защо е необходимо да се подчертае, че изучаването личността на тази категория лица в последващия етап на разследването е подчинено на криминалистически цели, но няма криминалистическа същност. В това се изразява едно от принципните различия между познанието за престъпника в началния и последващия етап на разследването.

Използвана литература

1. Г.К. Курашвили. Изучаване личността на обвиняемия; 1982.
2. Зигмунд Фройд Теории на психолога.
3. Йонко Кунчев, Криминалистика. Престъпление, отражение, познание, София, .2000.
4. Боян Станков, Личност и престъпно поведение.
5. Цеко Цеков, Криминалистика, София, Сиела, 2006.